

Дудник Наталка

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

СКЛАДОВІ ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕНІВ ОСВІТИ

В умовах входження України в Європейський простір вищої освіти Законом України «Про вищу освіту» (2017) створено засади для впровадження та реалізації компетентнісної моделі освіти, результатом якої є сформованість професійної компетентності випускників вищих навчальних закладів. Провідна роль у формуванні нової генерації управлінських кадрів належить саме вищій освіті. Професійно-етична компетентність майбутніх менеджерів, як складова професійної компетентності, має виступати показником їхньої моральності, внутрішньої культури, здатності приймати адекватні управлінські рішення та діяти відповідно до норм професійної етики; вмінням не лише успішно виконувати посадові обов'язки, але й будувати відносини належного професійного рівня, усвідомлювати значення своєї професії, власне місця в ній. Значення окресленого питання посилюється відповідно до поширення гуманістичних тенденцій в освіті, демократизації трудових відносин.

Вважаємо за доцільне професійно-етичну компетентність майбутніх менеджерів освіти представити як сукупність чотирьох компонентів: мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та особистісного. Кожен із зазначених компонентів складається із відповідних елементів: мотиваційний (мотиви, потреби, ціннісні орієнтації), когнітивний (знання), діяльнісний (уміння, навички), особистісний (особистісні якості).

Мотиваційно-ціннісний компонент посідає провідне місце в структурі професійно-етичної компетентності менеджерів освіти, оскільки мотив є спонукальною причиною будь-якої дії, вирішальним елементом формування будь-якої особистісної якості. Виконуючи ту чи іншу управлінську функцію, менеджеру необхідні певні мотиви, знання, уміння, навички і особистісні

якості, щоб досягти позитивного результату своєї діяльності. Мотиви, потреби, ціннісні орієнтації складають мотиваційний компонент професійно-етичної компетентності. Саме вони виступають головними стимулами до засвоєння нових знань, готовності до професійної діяльності, особистісного та кар'єрного розвитку. У процесі формування професійно-етичної компетентності майбутніх менеджерів освіти стрижневим є поняття «цінність», яке в сучасному словнику з етики формулюється як «різновиди добра і зла та їх численні прояви. Тому цінності поділяють на позитивні і негативні [1, с. 415].

Когнітивний компонент у нашому дослідженні міститиме систему етичних знань для сприйняття значення і змісту цінностей, взірців, норм поведінки та спілкування. Набуття і застосування знань ефективними стають тоді, коли вони вмотивовані індивідуально-особистісними потребами. Етичні знання менеджерів освіти перетворюються у професійні у тому випадку, коли вони вибудовуються в індивідуальну модель практичної діяльності. Формування етичних знань майбутніх менеджерів освіти повинно здійснюватися за чітко продуманою системою аудиторних (лекції, семінари, практичні) і позааудиторних (тренінги, ділові ігри, форуми, конференції, лекторії, вечори запитань і відповідей на етичну тематику) занять. Отже, когнітивний компонент професійно-етичної компетентності майбутніх менеджерів освіти забезпечує засвоєння знань про цінності, про моральні норми, спрямовуючи майбутню діяльність на дотримання етичних професійних норм.

Важливе значення у формуванні професійно-етичної компетентності менеджерів освіти мають уміння здійснювати управлінську діяльність на засадах професійної етики. Саме уміння виступають як елементи діяльнісного компоненту професійно-етичної компетентності менеджера освіти. Діяльнісний компонент охоплює способи дій (засоби, форми, методи, прийоми управлінського впливу), особистісну поведінку у процесі взаємодії, професійний такт, комунікативні здібності, вміння безконфліктного вирішення професійних ситуацій тощо. Саме від знань і умінь менеджера освіти залежить: формування і розвиток колективу закладу (установи) освіти; використання

можливостей співробітників для досягнення цілей організації; задоволення потреб працівників, що, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності діяльності організації тощо.

Як було зазначено вище, діяльність і поведінка менеджера освіти мотивується внутрішніми потребами, усвідомленням свого місця у житті суспільства і колективу. Адже від того, якою буде особистість менеджера освіти, залежить майбутнє навчального закладу, освітньої установи. Тому у структурі професійно-етичної компетентності ми виділяємо особистісний компонент. Його значення розкриватимемо через особистісні якості менеджера освіти: справедливість і об'єктивність, вміння поводитися з людьми, рішучість, надійність, емоційна стійкість, гуманізм, чесність, розвинуте почуття обов'язку і відповідальності, інтелігентність і доброзичливість, терпеливість, комунікативні здібності.

Отже, зміст та структура професійно-етичної компетентності майбутніх менеджерів освіти має свої особливості, які пов'язані із специфікою фахової діяльності. А формування професійно-етичної компетентності майбутніх менеджерів освіти треба розглядати як специфічний вид індивідуального розвитку. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробці методик визначення рівня професійноетичної компетентності майбутнього менеджера освіти та вибору ефективних технологій її розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: навч. посібник / Г. Л. Чайка. – К.: Знання, 2005. – 442 с.